

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ВСП «Любешівський ТФК ЛНТУ»

**КОМПЕТЕНТНИЙ ПЕДАГОГ – ЗАПОРУКА РЕАЛІЗАЦІЇ
КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ ДО СУЧАСНОГО
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ**

**Матеріали доповідей (тез) учасників науково-
методичної конференції**

19 травня 2025 р

УДК 004.9 (06)

К 89

Рекомендовано до друку методичною радою ВСП «Любешівський ТФК ЛНТУ» (протокол № 10 від 26 червня 2025 р.)

Компетентний педагог – запорука реалізації компетентнісного підходу до сучасного освітнього процесу: матеріали доповідей (тез) учасників науково-методичної конференції (19 травня 2024 року) / за наук. ред. кан. тех. наук А.В. Хомича, викладача-методиста Т.П. Герасимик-Чернової / упорядники Т.П. Кузьмич, Н.П. Літвинчук. – Любешів, 2025 р. – 53 с.

У збірнику висвітлено роль професійної компетентності педагогів для реалізації компетентнісного підходу в сучасному освітньому процесі та для якісного формування професійної компетентності здобувачів освіти.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

Лопухович Н.В.,

практичний психолог

ПСИХОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА

Найважливішою метою сучасної системи освіти є підготовка гармонійної особистості, яка уміє критично мислити, орієнтуватися в потоках інформації, ефективно взаємодіяти з іншими людьми, здатна брати на себе відповідальність, готова до постійного професійного та особистісного саморозвитку. Необхідність забезпечення соціального та особистісно-інтегрованого результату освіти підвищує значимість психологічної складової в професійній підготовці майбутнього фахівця. Психологічна компетентність є актуальною завжди, саме психологічна компетентність в значній мірі визначає професійний та життєвий успіх особистості.

Перед сучасним педагогом ставиться вимога володіти цілою гамою спеціальних, професійних умінь, передусім пов'язаних з його психологічною підготовкою. У своїй професійній діяльності педагоги зіштовхуються з необхідністю вчити не лише знанням, але й способам їх одержання, формувати навчальну діяльність здобувачів освіти, будувати освіту як систему, що створює умови для самопроекування і формування багатомірної свідомості, здатності самовизначатися, розвивати у здобувачів освіти техніку розуміння, мислення, дії, рефлексії. Унікальність професії педагога полягає у тому, що він створює умови розвитку людини, її освіти, а основу педагогічної освіти складає психологічне знання як учіння про сутність людини і закономірності її розвитку. У цьому контексті стає очевидною необхідність підвищення психологічної грамотності сучасного педагога, адже освітній процес, орієнтований на розвиток різноманітних здібностей людини, може будуватися лише на адекватній творчій основі, ядро якої складають психологія та педагогіка розвитку.

Поняття психологічної компетентності є предметом вивчення багатьох дослідників. О.М. Цільмак визначає психологічну компетентність як здатність

особистості ефективно застосовувати структуровану систему знань для побудови та налагодження процесу особистісної, соціальної й професійної взаємодії .

Психологічна компетентність вважається однією з визначальних у структурі педагогічної діяльності та входить до структури загальних педагогічних здібностей. Важливість психологічної компетентності сучасного педагога сьогодні не викликає ніяких сумнівів.

До основних навичок психологічної компетентності відносяться:

- ✓ **навички самопізнання** (уміння адекватно оцінювати власні здібності, можливості, психологічні особливості, свої сильні і слабкі сторони, усвідомлювати та розуміти власні емоції, вчинки, причини їх виникнення і наслідки, до яких вони призводять, уміння усвідомлювати свій особистісний потенціал, своє місце в житті та в суспільстві, уміння розрізняти особисту і професійну сфери, усвідомлювати власну унікальність, уміння визначати життєві цілі, керуючись своїми потребами, цінностями, нахилами, здібностями);
- ✓ **навички самоконтролю** (уміння правильно виражати свої почуття, управляти власними емоціями, уміння контролювати прояви гніву, долати тривогу, уміння справлятися зі стресом і розчаруванням, уміння переживати невдачі, уміння контролювати власну поведінку та мотивувати себе);
- ✓ **навички ефективного спілкування** (уміння чітко висловлювати свої думки і розуміти різні точки зору, уміння відкрито виражати свої почуття, без тривоги та звинувачень, уміння слухати, розуміти почуття, потреби і проблеми інших людей, уміння емоційно налаштовуватися на спілкування, проявляти терпимість, навички співчуття, уміння адекватно реагувати на критику, уміння просити про послугу або допомогу, уміння застосовувати ефективні стратегії спілкування залежно від ситуації);
- ✓ **навички спільної діяльності та співробітництва** (уміння ефективно працювати в команді, уміння правильно визначити психологічні особливості колег та знаходити індивідуальний підхід до них, будувати стосунки довіри,

поваги з іншими людьми, вміння домовлятися, уміння конструктивно розв'язувати конфлікти);

- ✓ **навички саморозвитку та самореалізації** (уміння самовдосконалюватися, правильно ставити цілі, уміння планувати професійну і особисту діяльність, враховуючи аналіз можливостей і обставин, уміння вдосконалювати свої сильні сторони й розвивати слабкі, уміння визначати пріоритети й раціонально використовувати час, уміння ефективно працювати з інформацією, володіння основними правилами та прийомами запам'ятовування, способами підтримки уваги, володіння методами розвитку креативності, інтелектуальної діяльності, навички творчого мислення, уміння самостійно приймати рішення; бути відповідальним, впевненим в собі, уміння позитивно ставитися до себе, інших людей та світу, уміння зосереджуватися на досягненні своєї мети).

Також визначимо основні умови формування і розвитку психологічної компетентності педагога:

- ✓ *Педагогічний такт* - це обов'язкове дотримання педагогом принципу міри в спілкуванні з дітьми в освітній діяльності, який передбачає повагу до здобувачів освіти, уважність і довіру, розумність у вимогах до виконання навчальних завдань і багато іншого.
- ✓ *Вміння знайти правильний підхід до здобувачів освіти і знати їх індивідуальні та психолого-вікові особливості* (темп навчання, темперамент, мотивація, потреби).
- ✓ *Вміння та бажання працювати з дітьми.*
- ✓ *Зацікавленість у результатах своєї професійної діяльності.*
- ✓ При плануванні та організації навчально-виховного процесу *враховувати рівень мотивації здобувачів освіти та повноту їх знань навчального матеріалу.*
- ✓ *Вміння володіти навичками та вміннями організаторських здібностей.*
- ✓ *Володіти своєю мовою* - вона повинна бути простою, зрозумілою і переконливою в спілкуванні із здобувачами освіти.
- ✓ *Створювати комфортну навчальну атмосферу на заняттях.*

- ✓ *Емпатія*, тобто здатність відчувати емоційний стан здобувача освіти, вміти співпереживати і відгукнутися на проблему дитини. Головне тут для педагога - зрозуміти стан дитини і поглянути на ситуацію з її позиції, щоб знайти шляхи вирішення виниклої проблеми у дитини.
- ✓ *Здатність до співпраці* - необхідно вміти формулювати свою точку зору, і чути та слухати інших.
- ✓ *Навички саморегуляції* (керування емоціями, стресостійкість);

Тобто, для підвищення рівня психологічної компетентності педагога, необхідно вміти формулювати свою точку зору, і чути та слухати інших. Крім цього вміння співпрацювати і полягає у вирішенні розбіжностей з допомогою логічної аргументації, не переводячи розбіжності у площину особистих стосунків.

Також важливе значення має зовнішня привабливість педагога, тобто здатність привернути до себе здобувачів освіти зовнішнім виглядом і манерою поведінки, тому що здобувачі освіти отримують інформацію не тільки з мови педагога, але і візуально – звертають увагу на вираз почуттів в мімічних і пантомімічних рухах педагога. Крім того, приємні манери поведінки педагога сприяють швидкій адаптації до будь-якої ситуації і спрощують встановлення комунікативних зв'язків, що підвищує рівень впливу на здобувачів освіти.

Дотримання вищеназваних умов сприяє підвищенню рівня психологічної компетентності педагога.

Психологічна компетентність дозволяє педагогу:

- будувати конструктивні стосунки із здобувачами освіти, колегами, батьками;
- попереджати конфлікти та вирішувати їх мирним шляхом;
- підтримувати емоційне здоров'я як здобувачів освіти, так і власне;
- сприяти розвитку у дітей емоційного інтелекту та навичок саморегуляції;
- забезпечувати безпечне освітнє середовище.

Психологічна компетентність є однією із ключових компетентностей в сучасній системі освіти, оскільки вона відповідає трьом основним критеріям для визначення та відбору ключових компетентностей, які були

сформульовані міжнародними експертами, а саме: 1) ключові компетентності сприяють результатам високого рівня, в тому числі й соціального рівня на шляху до успішного життя та розвиненого суспільства; 2) ключові компетентності є відповідними засобами щодо важливих, складних потреб та викликів у широкому контексті; 3) ключові компетентності є важливими для особистості .

Психологічна компетентність - не просто бажана риса, а необхідна умова професіоналізму сучасного педагога. Вона забезпечує не лише успішне навчання, а й гармонійний розвиток особистості здобувача освіти, сприяє створенню гуманістичного освітнього середовища, полягає в умінні усвідомлювати рівень власної діяльності, своїх здібностей, знати способи професійного самовдосконалення, вміти бачити причини недоліків у своїй роботі, в собі, бажати самовдосконалення, а також сприяє зниженню професійного вигорання самих педагогів.

Отже, нові виклики сучасного суспільства вимагають від людини володіння широким діапазоном ключових компетентностей. Однією з ключових компетентностей сучасного педагога є психологічна компетентність. Психологічна компетентність – це здатність особистості до самопізнання, самоконтролю, до ефективного спілкування і взаємодії з іншими людьми, саморозвитку та самореалізації. Вона дозволяє людині розуміти себе та інших, ефективно адаптуватися до життя у сучасному соціумі, мати гармонійні стосунки з оточенням, успішно реалізовувати свій особистісний потенціал, відчувати високий рівень психологічного благополуччя та бути задоволеним життям.

Література

1. Лазаренко Л.А. Психологічна компетентність педагога як чинник професіоналізації // Сучасні наукові технології - 2008. - № 1. - С. 67.
2. Овчарук О.В. Розвиток компетентнісного підходу: стратегічні орієнтири міжнародної спільноти / О.В. Овчарук // Компетентнісний підхід у сучасній

освіті: світовий досвід та українські перспективи / під заг. ред. О.В. Овчарук. – К., 2004. – С. 5–14.

3. Савченко О.Я. Теорія і методика виховання. – К.: Освіта, 2020.
4. Цільмак О.М. Складові структури компетентностей / О.М. Цільмак // Наука і освіта : науковопрактичний журнал Південного наукового Центру АПН України. – 2009. – № 1 – 2. – С. 128 – 134.

Кравчик Л.М.,

викладач загальноосвітніх дисциплін

РОЛЬ КОМПЕТЕНТНОГО ПЕДАГОГА-ФІЛОЛОГА В УСПІШНІЙ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Модернізація сучасної мовної освіти вимагає особливої діяльності сучасного педагога – творчого, відповідального, здатного приймати компетентні професійні рішення. «Напрямок нової професійної переорієнтації вчителя – від просвітництва до здійснення життєтворчої та культуротворчої місії, від маніпулятивної, авторитарної педагогіки до педагогіки особистісно орієнтованої, педагогіки співробітництва [4, с. 104]». Реалізація компетентісно спрямованої системи мовного навчання потребує висококваліфікованого вчителя, котрий володіє необхідними професійними компетентностями, вміє працювати на уроці, на якому постійно змінюються умови педагогічної діяльності, спроможного передбачити зміни й готового прогнозувати результати навчальної діяльності здобувачів освіти. Цілі реформування мовної освіти зумовлюють потребу у вчителях-словесниках нової формації, які впевнено діють у різнотипних професійних педагогічних ситуаціях, здатні генерувати новітні ідеї.

Педагогічна позиція вчителя, – стверджує І. Бех, – є «унікальною, оскільки одночасно виступає й особистісною (вона виявляється у будь-якій зустрічі дорослого з дитиною), і професійною, необхідною для створення умов досягнення цілей і цінностей освіти. Принципово важливо наголосити, що

педагог у своїй дійсно педагогічній позиції ніде й ніколи не зустрічається з дитиною як «об'єктом»; в особистісній позиції він завжди зустрічається з іншою людиною, а у власне професійній – з умовами її становлення і розвитку [1, с. 76]».

В умовах постійних змін і викликів, які постають перед освітою, саме вчитель-філолог стає ключовою фігурою, здатною не лише передавати знання, а й формувати у здобувачів освіти необхідні компетентності для успішного життя в ХХІ столітті.

У процесі зростання професіоналізму словесника в умовах сучасної мовноосвітньої парадигми надзвичайно важливу роль відіграють два аспекти високоякісної праці вчителя: професійна компетентність і особистісні якості, які у нерозривній взаємодії виявляють майстерність педагога та забезпечують процес ефективного навчання української мови.

Феноменологія професіоналізму, професійної компетентності педагога, вчителя-словесника були об'єктом досліджень педагогів (І. Зязюн, І. Підласий, О. Пометун, О. Савченко, Г. Селевко, А. Хуторський та ін.), психологів (І. Бех, І. Зимня, А. Маркова та ін.), лінгводидактів (О. Біляєв, З. Бакум, М. Вашуленко, Н. Голуб, О. Горошкіна, С. Караман, Л. Мамчур, Л. Мацько, Н. Остапенко, М. Пентиліук, О. Семенов, Т. Симоненко, В. Сухомлинський та ін.).

Професійна компетентність – це «інтегральна характеристика ділових і особистісних якостей фахівця, що відображає рівень знань, умінь, досвіду, достатніх для мети з певного виду професійної діяльності, а також моральну позицію фахівця [2, с. 722]». В. Сидоренко, конкретизує означене поняття в аспекті лінгводидактики і визначає професійну компетентність учителя української мови і літератури як «особистісну якість суб'єкта, ступінь сформованості знань, умінь, філологічних і педагогічних здібностей, необхідних для якісного, кваліфікованого проведення проектно-конструкторської (планувальної), аналітико-прогностичної, процесуальної діяльності на технологічному (інноваційному) рівні, забезпечення ціннісно-

орієнтованого простору як для власного сталого саморозвитку і самовдосконалення, так і учня з проєкцією на одержання гарантованих досягнень наперед заданого спільного результату [8, с. 73]». Професійну компетентність учителя-словесника визначаємо як інтегральну єдність сформованих предметно-фахових знань, умінь і навичок та досвіду навчально-методичної роботи, здатності креативно розв'язувати професійно-життєві завдання, які необхідні для якісного проєктування навчально-виховної роботи та здійснення продуктивної процесуально-технологічної діяльності на уроці української мови [3].

Професійна компетентність учителя-словесника – це єдність обов'язкових фундаментальних компонентів – філологічної (фахової), дидактичної, психологічної, методичної, креативної компетентностей та особистісних якостей.

Компетентний педагог-філолог є майстром слова. Він не лише досконало володіє рідною мовою та літературою, а й вміє надихати здобувачів освіти красою та багатством слова. Він здатен допомогти їм розкрити власні мовленнєві здібності, навчити ефективно комунікувати, аргументувати свою думку, вести дискусію та розуміти різні точки зору. Ці навички є фундаментальними для формування комунікативної компетентності – однієї з ключових компетентностей Нової української школи.

Учитель-філолог є провідником у світ культури та історії. Через вивчення літературних творів різних епох і народів здобувачі освіти пізнають культурні цінності, моральні орієнтири, історичний контекст розвитку суспільства. Компетентний педагог вміло інтегрує ці знання, допомагаючи здобувачам освіти сформувати громадянську та культурну компетентності, усвідомити свою ідентичність і причетність до світової культури.

Педагог-філолог сприяє розвитку критичного мислення. Аналізуючи літературні тексти, здобувачі освіти вчаться розрізняти факти та судження, виявляти приховані мотиви, оцінювати інформацію, робити власні висновки. Учитель-філолог створює умови для дискусій, проблемних ситуацій,

дослідницької діяльності, що стимулює інтелектуальну активність здобувачів освіти та формує їхню здатність до самостійного прийняття рішень. Це є важливим елементом інформаційно-цифрової та навчально-пізнавальної компетентностей.

Компетентний філолог постійно самовдосконалюється. Він розуміє, що сучасний освітній процес вимагає від нього не лише глибоких знань свого предмета, а й володіння сучасними освітніми технологіями, інтерактивними методами навчання, вміння працювати в команді, налагоджувати партнерські стосунки зі здобувачами освіти та їхніми батьками. Він відкритий до інновацій, готовий експериментувати та адаптуватися до нових вимог.

Отже, професійно компетентний учитель – це конкурентоспроможний фахівець з високим рівнем розвиненості всіх обов'язкових ключових компонентів професійної компетентності – філологічна (фахова), дидактична, психологічна, методична, креативна компетентності й особистісні якості. Стратегічними чинниками на шляху зростання власного професіоналізму виступають творчість і самоорганізація – самонавчання й самовдосконалення.

Компетентний педагог-філолог – це не просто вчитель, який передає знання з мови та літератури. Це наставник, який допомагає здобувачам освіти стати успішними особистостями, здатними критично мислити, ефективно комунікувати, орієнтуватися в інформаційному просторі, співпрацювати з іншими та бути відповідальними громадянами.

Інвестиції в професійний розвиток педагогів-філологів, підтримка їхніх ініціатив, створення сприятливих умов для їхньої творчої діяльності є запорукою успішної реалізації компетентнісного підходу та якісної освіти в Україні.

Література

1. Бех І. Виховання особистості : У 2 кн. Кн. 2 : Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади : навч.-метод. посіб. / І. Д. Бех – К. : Либідь, 2003.344 с.

2. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України [гол. ред. В. Г. Кремень]. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
3. Кучеренко, І. Теоретичні і методичні засади сучасного уроку української мови в основній школі : монографія / Ірина Кучеренко. – Умань : ФОП Жовтий О.О., 2014. – 410 с.
4. Сидоренко, В. Модель професійної компетентності вчителя української мови і літератури в контексті впровадження компетентнісно зорієнтованого підходу / В. В. Сидоренко // Наукова скарбниця Донеччини. – 2011. – № 1. – С. 72 – 77.

Деміх І.В.,

викладач спецдисциплін

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ЯК ЗАПОРУКА ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

Сучасному викладачу необхідні гнучкість і нестандартність мислення, вміння адаптуватися до швидких змін умов життя. А це можливо лише за умови високого рівня професійної компетентності, наявності розвинених професійних здібностей. Викладач ПТНЗ має широкі потенційні можливості впливати на формування особистості, світогляду, політичних переконань, настроїв і моралі майбутніх кваліфікованих робітників. Але реалізація цих можливостей залежить в кожному окремому випадку від особистих якостей педагога; реальну роль відіграють його талант, любов до дітей, бажання працювати. Окрім цього, височінь соціального положення професії педагога, її престиж залежить від тієї системи суспільних відносин, у якій він живе і працює.

Професійна компетентність – це характеристика ділових і особистісних якостей фахівця, що відображає рівень знань, умінь, досвіду, достатніх для досягнення мети з певного виду професійної діяльності, а також моральну позицію фахівця.

Компетентність – це сукупність знань і вмінь, необхідних фахівцю для здійснення ефективної професійної діяльності: вміння аналізувати і прогнозувати результати праці, використовувати сучасну інформацію щодо певної галузі виробництва. Компетентність фахівця включає професійні знання, вміння і навички, досвід роботи у певній виробничій галузі виробництва, соціально-комунікативні й індивідуальні здібності особистості, що забезпечують самостійність у здійсненні професійної діяльності.

Професійна компетентність передбачає:
сформованість уміння розмірковувати й оцінювати професійні ситуації і проблеми;
творчий характер мислення;
виявлення ініціативи у виконанні виробничих завдань;
усвідомлене розуміння особистої відповідальності за результати праці;
здатність до управління виробничим колективом;
прийняття раціональних рішень у вирішенні конкретних завдань і проблем.

Професійна компетентність є компонентом професійної зрілості особистості, що сформувалася після актуалізації її здібностей.

Педагогічна компетентність педагога включає єдність його теоретичної та практичної готовності до здійснення педагогічної діяльності. Оскільки в основу педагогічної діяльності покладений процес спілкування, доцільним є виділення такого виду компетентності, як комунікативна.

Педагогічний досвід переконливо свідчить, що фундаменталізація навчання, в основі якої лежить дидактичний принцип науковості, – головний шлях формування компетентних дій викладача. Викладач, який не має належної фундаментальної бази, не може піднятися до високого творчого рівня. Йому важко орієнтуватися в змінах, що вносяться в навчальні програми і підручники, викладати нові розділи, трансформувати наукову систему знань у навчальну.

Важливим завданням в умовах сучасного суспільства є навчити здобувачів освіти ПТНЗ користуватися сучасними інформаційними

технологіями; для них комп'ютерна техніка повинна стати звичним засобом не лише для розв'язання різноманітних завдань у сфері навчальної діяльності, а й засобом підготовки до життєдіяльності в інформаційному суспільстві, у тому числі й суспільстві знань; засобом формування у молодого покоління умінь самостійного навчання, а також уникати принципів енциклопедизму на користь розвитку критичного підходу до навчального матеріалу і навчання в цілому; засобом формування креативного мислення і цілісного уявлення про навколишній світ.

Стосовно педагогічної діяльності під професійною компетентністю розуміється інтегральна характеристика особистості і професіоналізму педагога, яка визначає його здатність результативно вирішувати професійні задачі, що виникають у педагогічній діяльності у конкретних реальних ситуаціях.

Професійна педагогічна компетентність визначається як поінформованість педагога про знання й уміння та їхні нормативні ознаки, які необхідні для здійснення цієї праці; володіння психологічними якостями, бажаними для виконання, реальна професійна діяльність відповідно до еталонів і норм. Також слід зауважити, що професійна компетентність педагога знаходиться у постійній динаміці, адекватно реагуючи на зміни потреб педагогічної практики, активно впливаючи на стан інформаційно-освітнього середовища і формуючи освітні потреби, що змінюються.

Професійна сфера сьогодні повинна працювати з іншими категоріями – компетенціями. У цьому розумінні професія дає відповідь на те, якою компетентністю повинна володіти людина, або яка ж сфера її компетенції. Тому можна сказати, що професійна сфера оперує компетенціями, а освіта – знаннями, вміннями, навичками.

Компетенції – це загальна здатність фахівця мобілізувати у професійній діяльності свої знання, уміння а також узагальнені способи виконання дій. Ключові, ж компетенції забезпечують універсальність фахівця і тому вони не можуть бути занадто спеціалізованими. Компетенції проявляються у

конкретних ситуаціях (соціальних і професійних). Слід зауважити, що знання і досвід визначають компетентність людини; здатність мобілізувати ці знання, навички і досвід у конкретній соціально-професійній ситуації служить основою для компетентної освіченої і професійно успішної особистості. В той же час, компетенції будь-якого фахівця чітко розмежовуються сферою професійної діяльності і пов'язані з так званою професійною компетентністю.

Однією із основних умов реалізації компетентнісного підходу у професійній підготовці здобувачів освіти ПТНЗ є практична готовність викладача. Зміст практичної готовності викладача виражається у зовнішніх (предметних) вміннях, тобто в діях, які можна спостерігати. До них належать організаторські і комунікативні вміння. Нагадаю, що організаторська діяльність викладача забезпечує залучення здобувачів освіти до різних видів діяльності й організацію діяльності колективу, яка перетворює його із об'єкта в суб'єкт виховання. Мобілізаційні вміння викладача обумовлені привертанням уваги здобувачів освіти і розвитком у них стійких інтересів до навчання, праці та інших видів діяльності; формування потреби у знаннях, праці, інших видах діяльності; озброєння здобувачів освіти навичкам навчальної роботи; формування в здобувачів освіти активного, самостійного і творчого ставлення до явищ навколишнього середовища шляхом створення спеціальних ситуацій для прояву вихованцями моральних вчинків.

Інформаційні вміння пов'язані не тільки з безпосереднім викладанням навчальної інформації, а й з методами її отримання та обробки. Серед них – вміння і навички роботи з друкованими джерелами і бібліографування, вміння здобувати інформацію з інших джерел і переробляти її відповідно до цілей і завдань педагогічного процесу.

Інформаційними є також вміння:

– доступно викладати навчальний матеріал із урахуванням специфіки предмета, рівня підготовленості здобувачів освіти, їх життєвого досвіду і віку;

- логічно правильно будувати процес передачі навчальної інформації, використовуючи різні методи і їх поєднання: розповідь, пояснення, бесіду, проблемний, індуктивний, дедуктивний виклад матеріалу та інші;
- доступно, лаконічно і виразно формулювати питання;
- ефективно використовувати ТЗН (технічні засоби навчання), ЕОТ (електронно-обчислювальну техніку), засоби наочності (графіки, діаграми, схеми тощо);
- оперативно змінювати (у випадку необхідності) логіку і спосіб викладу матеріалу.

Розвивальні уміння передбачають:

- визначення «зони найближчого розвитку» окремих здобувачів освіти, групи в цілому;
- створення проблемних ситуацій і інших умов для розвитку пізнавальних процесів, почуттів і волі здобувачів освіти;
- стимулювання пізнавальної самостійності і творчого мислення, потреби у встановленні логічних (від окремого до загального, виду до роду, посилення до наслідку, конкретного до абстрактного) і функціональних (причини – наслідку, цілі – засобу, кількості – якості, дії – результату) відношень;
- формування і постановка питань, які вимагають застосування засвоєних раніше знань;
- створення умов для розвитку індивідуальних особливостей, здійснення з цією метою індивідуального підходу до здобувачів освіти.

Сучасна матеріально-технічна база, програмне забезпечення – основа підготовки конкурентоспроможних робітників. Важливою умовою реалізації компетентнісного підходу у професійній підготовці здобувачів освіти ПТНЗ є формування практичних умінь та навичок здобувачів освіти.

Навчання на основі новітньої матеріально-технічної бази, застосування сучасних тренажерів, використання спеціального програмного забезпечення сприяють швидкому оволодінню професією. Застосування сучасних тренажерів з опрацювання основних прийомів і вмінь дає змогу швидко

оволодіти прийомами та професійними вміннями без використання паливно-мастильних матеріалів, вартісних будівельних матеріалів, електроінструмента та продовжують моторесурс машин та механізмів. При успішному відпрацюванні вправ на тренажерах здобувачу освіти необхідно мінімум часу, пального, інших розхідних матеріалів для освоєння діючих машин та устаткування. Сучасне програмне забезпечення зможе моделювати різні технологічні процеси, виробничі ситуації, проблемні моменти, що сприятиме і допомагатиме здобувачу освіти логічно правильно, технологічно вірно, з дотриманням норм і стандартів виконувати роботу (випускати продукт), при цьому дотримуватись всіх вимог охорони праці та виробничої санітарії.

ВИСНОВКИ:

Професійна компетенція викладача, потреба у знаннях здобувачів освіти, новітня матеріально-технічна база ПТНЗ, сучасне програмне забезпечення навчального процесу дають змогу проводити підготовку конкурентоспроможних робітників на ринку праці в умовах сьогодення.

Аналіз світових тенденцій у галузі професійно-педагогічної освіти засвідчує зростання вимог до педагогічного професіоналізму і особистих якостей викладача. Основними проблемами, з якими зустрічатимуться викладачі у цьому тисячолітті, є:

- постійне ускладнення змісту освіти, гарантування високого рівня освітніх стандартів;
- самостійна постановка і вирішення творчих і дослідницьких завдань;
- ускладнення проблем виховання;
- безперервне оволодіння прогресивними технологіями навчання і виховання, новими досягненнями вітчизняного і зарубіжного досвіду;
- розв'язання складних професійно-педагогічних проблем, які вимагають інтеграції знань, практичних умінь і навичок із таких суміжних з педагогікою наук, як філософія, психологія, медицина, релігієзнавство, економіка, правознавство, кібернетика та ін.;

– робота в єдиному інформаційному середовищі, що передбачає раціональне використання інформаційних технологій у освітньому процесі.

Усе це може здійснювати лише викладач з високою професійною компетентністю, розвиненими творчими, дослідницькими здібностями, високим рівнем інтелігентності, духовно-морального потенціалу, конкурентоздатності, ерудованості, здібностей до здійснення педагогічної діяльності.

У результаті реалізації вищезазначеної системи розвитку психолого-педагогічної культури викладачі спеціальних дисциплін найбільшою мірою оволоділи широким колом психолого-педагогічних знань:

- знання закономірностей та принципів навчання, їх урахування при аналізі процесу навчання;
- вміння визначати мету навчальної діяльності здобувачів освіти;
- забезпечення відповідності процесу навчання сучасному розумінню його сутності, структури і функцій;
- забезпечення єдності теоретичного і практичного компонентів змісту навчального матеріалу;
- знання вимог до занять різних типів, методів навчання та їх класифікації;
- знання структури навчальної діяльності педагогів та здобувачів освіти;
- використання педагогом доцільних засобів навчання;
- знання психологічних особливостей здобувачів освіти та їх урахування у навчальному процесі;
- забезпечення психологічних та педагогічних умов реалізації диференційованого та індивідуального підходу у навчанні здобувачів освіти;
- запровадження системи заходів щодо підвищення ефективності оптимізації процесу навчання;
- забезпечення мотивації навчальної діяльності здобувачів освіти;
- знання критеріїв оцінювання якості знань, умінь та навичок здобувачів освіти;

- запровадження системи заходів щодо попередження неуспішності здобувачів освіти;
- вміння планувати, аналізувати свою діяльність та діяльність здобувачів освіти;
- оволодіння технікою тактовного спілкування;
- організація співпраці та безпосередньої взаємодії педагога та здобувачів освіти;
- знання психологічних факторів впливу на процес навчання.

Іншим напрямом розвитку професійної діяльності викладачів спеціальних дисциплін є розвиток їх практично-діяльнісної культури, яка більшою мірою удосконалюється в системі внутрішньої методичної роботи, у процесі обміну досвідом з колегами під час проведення методичної роботи, практичних занять під час курсів підвищення кваліфікації, вивченні досягнень педагогів, висвітлених у педагогічних виданнях.

Наступним напрямом зростання професійної компетентності викладачів спеціальних дисциплін є збагачення їх загальної культури, оволодіння філософією сучасної професійно-технічної освіти. Це різні форми самоосвітньої діяльності, які спрямовані на саморозвиток, самоудосконалення педагога, а також науково-педагогічне спілкування.

Таким чином, основні напрями розвитку професіоналізму викладачів спеціальних дисциплін пов'язані з моделлю професійної компетентності та реалізуються у різних складових системи післядипломної освіти, а також, безпосередньо, з курсовим підвищенням кваліфікації.

Перед викладачем поставлено важливе завдання – здійснювати розвиток гармонійної компетентної особистості. Змінюються орієнтири освіти – змінюється й викладач, цілі та завдання його освітньої діяльності.

Немає сумніву, що проблема ефективності, результативності педагогічного процесу може бути розв'язана лише за умови забезпечення високої компетентності та професійної майстерності кожного педагога, що є предметом багатьох актуальних досліджень.

Викладач учиться все життя. Рівень професійної компетентності викладача – це його знання, уміння, особистий досвід. Бути компетентним означає бути здатним мобілізувати в певній ситуації отримані знання й досвід. Але професійна компетентність викладача потребує постійного розвитку й удосконалення.

Викладач у постійному пошуку. Під час самопідготовки і самовдосконалення, а також пошуку необхідної інформації викладачу необхідно мати здатність використовувати:

- Інтернет-технології;
- телеконференції;
- локальні мережі;
- бази даних;
- інтерактивні дошки тощо.

Маючи достатні навички роботи на комп'ютері і професійний досвід, викладач формує у себе здатність розробляти власні електронні продукти, адже саме вони відображають бачення викладача щодо викладання конкретного предмета і дають можливість формувати базу педагогічного професійного досвіду.

Процес навчання за останні роки змінився – він насичений тестовими завданнями. Випускники загальноосвітніх навчальних закладів проходять незалежне оцінювання. Змінюється сама система проведення оцінювання знань і вмінь здобувачів освіти, а також ставлення до цього процесу.

Тому викладачі повинні мати здатність здійснювати: моніторинг; проміжне діагностування; електронне тестування; прогнозування тощо.

Така система відслідковування успішності навчання буде взаємовигідною як для викладача, так і для здобувача освіти.

Оласюк В. С.,

викладач спецдисциплін

**«КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ВИКЛАДАННЯ
НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН «ЕКОНОМІКА БУДІВНИЦТВА» та
«ЦІНОУТВОРЕННЯ В БУДІВНИЦТВІ»**

Інноваційна діяльність педагогів стає на сьогоднішній день основним напрямом реалізації модернізаційних реформ в освіті й одним із суттєвих напрямів переходу до моделі інноваційного розвитку України в цілому.

Сучасний викладач повинен уміти сам і навчити здобувачів освіти творчо опановувати знання, застосовувати їх у конкретних навчальних і життєвих ситуаціях, критично осмислювати здобуту інформацію, володіти вміннями й навичками саморозвитку, самоаналізу, самоконтролю та самооцінки[1].

Конкурентоспроможність викладача на ринку праці визначається обсягом компетенцій у сфері професійної діяльності, залежить від рівня кваліфікації, педагогічного досвіду, майстерності, професійно значущих якостей особистості.

Рівень професійної компетентності викладача — це його знання, вміння, особистий досвід. Бути компетентним означає бути здатним мобілізувати в певній ситуації отримані знання й досвід. Але професійна компетентність педагогічного працівника потребує постійного розвитку й удосконалення.

Реалізація компетентнісного підходу, є важливим завданням для освітньої системи країни, оскільки війна має значний вплив на навчальний процес та розвиток здобувачів освіти[2]. У таких умовах компетентнісний підхід є ефективним інструментом для підготовки молодих людей до життя в умовах повномасштабної війни.

Одним із аспектів реалізації компетентнісного підходу є науково-методичне забезпечення викладання навчальних предметів, яке повинно враховувати специфіку сучасних завдань та вимог, з якими стикається суспільство. Педагоги повинні мати доступ до відповідних наукових

методичних матеріалів та інших ресурсів, які дозволять їм підготувати здобувачів освіти до життя.

Розвиток компетентностей здобувачів освіти здійснюється в контексті реальної ситуації в країні, тобто зорієнтований на розв'язання актуальних проблем та завдань. Це означає використання реальних прикладів та ситуацій в освітньому процесі, залучення експертів та практиків для викладання програмного матеріалу, проведення практичних занять, що дозволяє здобувачам освіти набути практичних навичок та професійних умінь[3].

Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, зокрема, підручники, посібники, довідники, та інші навчальні матеріали для реалізації компетентнісного підходу повинні бути адаптовані до конкретних потреб здобувачів освіти та враховувати особливі ситуації в країні. Основними вимогами до таких матеріалів належать:

- Навчально-методичні матеріали повинні містити реальні приклади та ситуації, які допоможуть здобувачам освіти зрозуміти актуальні проблеми та розв'язати їх;

- залучення до освітнього процесу фахових експертів та досвідчених практиків. Проведення занять експертами в галузі будівництва, що дозволить здобувачам освіти отримати необхідні знання та уміння від спеціалістів, які мають досвід роботи;

- використання інноваційних сучасних технологій та форм роботи зі здобувачами освіти. Навчально-методичні матеріали повинні бути розроблені з урахуванням можливостей використання інтерактивних підходів, програмних комплексів, електронних підручників і посібників та інших інноваційних засобів, що дозволяють підвищити рівень засвоєння знань й ефективність навчання.

Важливим є розвиток навичок майбутнього. У сучасному світі важливо навчати здобувачів освіти навичкам та вмінням, які будуть корисними в майбутньому. Робота з комп'ютерними технологіями та сучасними програмами для проектування та розрахунків, допоможе здобувачам освіти

розвивати навички, покращити ефективність навчання, дозволяючи здобувачам освіти отримувати більше та бути затребуваним спеціалістом на ринку праці.

Це дозволить: підвищити зацікавленість здобувачів до освітнього процесу та забезпечити більш ефективне засвоєння знань та набуття практичних навичок; залучати до навчання експертів та практиків, які мають досвід у роботі та знають специфіку роботи в галузі будівництва щоб забезпечити оптимальні умови для навчання та розвитку молодого покоління.

Для підвищення особистого професійного рівня, постійно проходжу курси підвищення кваліфікації, вебінари, самостійної роботи над підвищенням своєї професійної кваліфікації.

Підвищення мого професійного рівня є важливим елементом успішної реалізації компетентнісного підходу в період повномасштабної війни в Україні. Це дозволяє забезпечити якісну освіту для молодого покоління.

Висновки. У сучасних умовах реформування освіти в Україні велика увага приділяється розвитку компетентнісного підходу до викладання навчальних предметів і освітніх компонентів. Компетентнісний підхід передбачає не просто передачу знань, а й розвиток навичок, умінь і компетентностей здобувачів освіти, які дозволять їм стати успішними та кваліфікованими спеціалістами в галузі будівництва.

Одним із головних факторів, який впливає на якість викладання навчальних предметів, є наукове та навчально-методичне забезпечення, яке забезпечує якісні знання та допомагає педагогам у процесі викладання, а в результаті, робить процес навчання сучасним і ефективним.

Бо, як говорив В.Сухомлинський "Далеко не кожен стане вченим., письменником, артистом, далеко не кожному судилося винайти порох або велосипед, але майстром своєї справи має стати кожен".

Література

1. Тропіна М. (2021) Використання інноваційних педагогічних технологій щодо забезпечення умов для творчої самореалізації,

самовизначення особистості. II Міжнародна науково-практична онлайнконференція «ОБДАРОВАНІ ДІТИ – СКАРБ НАЦІЇ» 18–19 серпня (в програмі заходів до 30-річчя Незалежності України) Вилучено з: https://www.iod.gov.ua/images/files/KONF_180821.pdf 3. Федяєва В. (2023)

2 Компетентнісний підхід у концепції «Нова українська школа»: плюси, мінуси, перспективи втілення. Збірник наукових праць «Педагогічні науки» № 102. 12-18. Вилучено з: <https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/view/4541/4010> 4. Perejaslavska, S., & Smahina O. (2019)

3 Бутенко Т. О. Активні методи навчання у формуванні комунікативної компетентності студентів // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – харків : хдАдМ (ххПІ), 2009. – № 11. – С. 6–9.

Шмаль О.Ф.,

викладач спецдисциплін

КОМПЕТЕНТНИЙ ВИКЛАДАЧ: ІНСТРУМЕНТИ ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ

Професійна компетентність викладача – це сукупність його особистісних якостей, загальної культури та кваліфікаційних знань, умінь, методичної майстерності, гармонійна інтеграція яких в педагогічній діяльності дає оптимальний результат.

Професійно-технічна освіта згідно із законом України «Про освіту» від 05.09.2017 р. потребує невідкладного забезпечення високої її якості, розроблення сучасних стандартів і їх впровадження, модернізації структури та змісту професійної освіти, здатної розкрити й розвинути індивідуальність особистості. Компетентність (у перекладі з латинської – «competere») означає поінформованість, обізнаність, авторитетність, тобто компетентна людина та, яка добре обізнана у своїй спеціальності, має знання та досвід. Компетентність також можна окреслити як набутий ресурс навчання, досвіду, цінностей, які можна впроваджувати в практику.

Основними напрямками удосконалення навчально-виробничого процесу в ВСП «Любешівському технічному коледжі ЛНТУ» є пошук нових методик, технологій. Зміни, що відбуваються в системі професійно-технічної освіти, спонукають нас до цього. Адже підвищення якості професійної підготовки майбутніх спеціалістів можливе лише за умови ефективної організації навчально-виробничого, виховного процесів. Вирішенню цього завдання сприяє робота викладачів та майстрів виробничого навчання щодо запровадження інноваційних технологій.

Як зазначає Н. Ничкало, «саме в інноваційній діяльності народжуються нові моделі, педагогічні проекти, педагогічні технології, спрямовані на підвищення якості навчально-виробничого процесу і всієї освітньо-виховної роботи». Одним з головних напрямів якісної перебудови освітньої системи є перехід від концепції підтримуючого до концепції випереджального навчання, орієнтованого на майбутнє. Важлива умова – реалізації системи випереджаючої освіти – тісний її зв'язок з наукою, «вмонтованість» освіти в систему наукових досліджень. З метою забезпечення потреб роботодавців у кваліфікованих працівниках, з одного боку, і потреб випускників у широких знаннях і вміннях, з іншого боку, навчання має включати вивчення як класичних технологій виробництва, так і сучасних технологій, матеріалів, інструментів, перспективних інноваційних технологій.

Професійна компетентність викладача на мою думку - це:

- Глибокі знання з предмету, який викладаю (постійно оновлюю підручники, конспекти лекцій та методичні рекомендації по предметам. Так за останній рік було оновлено ряд дисциплін: КМЗ з Креслення та ОНГ, Технології і організації опоряджувальних робіт та просторового дизайну, придбано 8 підручників з Інженерної геодезії, 10 підручників з будівельних машин та обладнання).

- Навички в плануванні та організації навчального процесу (заздалегідь проводжу планування уроку, готую презентацію, роздатковий матеріал, кросворди, картки з індивідуальним завданням, тести тощо).

- Уміннях застосовувати сучасні методики навчання (для того щоб зробити уроки більш привабливими, використовую ігрові форми роботи, перегляд цікавих відеофільмів, уроки конференції, брей-ринги і т.д.)

- Постійне самовдосконалення та прагнення до нових знань (постійно проходжу курси підвищення кваліфікації як з спецпредметів так і психології, інклюзії. За 2024-2025 навчальний рік пройшла такі курси підвищення кваліфікації та стажування: 1. ІППО Сертифікат від 29.09.2024 р. про підвищення кваліфікації №9688534317231688950. Тема: «Створення інклюзивного середовища: стратегії і практики», тривалістю 15 год/0,5 ЄКТС кредитів. 2. ІППО Сертифікат від 30.09.2024 р. про підвищення кваліфікації №6673966159647726860. Тема: «Креслення. Підвищення кваліфікації», тривалістю 15 год/0,5 ЄКТС кредитів. 3. Луцький національний технічний університет. Стажування в період з 05.11.2024 року по 05.12.2024 року. Сертифікат про проходження стажування від 05.12.2024 року. Тема: «Використання інноваційних технологій при викладанні спеціальних дисциплін». Загальний обсяг – 30 год. 4. Центр соціально-трудової реабілітації інвалідів «Енергія –І» Волинської обласної організації Всеукраїнської організації інвалідів «Союз організації інвалідів України». Стажування в період з 23.12.2024 року по 10.01.2025 року. Довідка про проходження стажування від 10.01.2025 року. Загальний обсяг – 30 год).

- Високий рівень професійної культури та моральних принципів (вміння спілкуватися та встановлювати контакт з здобувачами освіти, вміння слухати та розуміти потреби здобувачів, емоційна стабільність та вміння контролювати свої емоції, пріоритети інтересів здобувачів над власними, творчість та ініціативність у роботі).

Компетентний педагог – це лідер, який завойовує серця здобувачів освіти. Він бачить цінність розвитку та співпраці з іншими, включаючи батьків і колег, і активно шукає можливості для професійної співпраці всередині освітнього закладу та за його межами.

Рівень професійної компетентності викладача – це його знання, уміння, особистий досвід. Бути компетентним означає бути здатним мобілізувати в певній ситуації отримані знання й досвід. Але професійна компетентність викладача потребує постійного розвитку й удосконалення.

Література

1. <https://repetitor.org.ua/metodi-navchannya-pro-yaki-maye-znati-kozhniy-vikladach-klasifikatsiya-metodiv-navchannya>
2. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/719961/1/%D0%BC%D0%BE%D1%80.%D0%B5%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96%20%D0%BE%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%20%20%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BA%D1%83%20%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D0%B0%20%28%D0%B2%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%83%D0%BF%29-%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B8%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%20%281%29.pdf>

Муха Н.В.,

майстер виробничого навчання

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Сьогодні, як ніколи, перед закладами професійно-технічної освіти стоїть низка складних завдань, спрямованих на підготовку кваліфікованих робітників відповідно до потреб ринку праці. Конкуренція ринку праці як необхідна умова підготовки високопрофесійного фахівця передбачає формування компетентності майстра виробничого навчання закладів професійно-технічної освіти. Адже, ключова роль у підготовці конкурентноспроможних робітників належить педагогам професійної освіти. Саме від майстра виробничого навчання, його методичної компетентності, яка поєднує професійні уміння у певній галузі, технологічні знання з відповідного

виробництва і майстерність педагогічної діяльності залежить професійна підготовка здобувачів освіти нашого навчального закладу освіти.

Майстри виробничого навчання повинні розробляти навчально-методичний комплекс з виробничого навчання та виробничої практики. Майстер виробничого навчання повинен бути готовим розробляти освітні і методичні матеріали, які б відповідали сучасному розвитку освіти та виробництва, впроваджувати високоефективні форми і методи навчання, новітні педагогічні технології.

На сьогоднішній день професійна освіта проходить суттєвий процес реформування. Зміни стосуються не тільки змісту, форм, методів підготовки майбутніх фахівців, а й основних принципів. Суспільству потрібні висококваліфіковані фахівці, здатні швидко реагувати на зміни у виробництві, готові долучитися до подальшої діяльності, здатні практично розв'язувати життєві та професійні проблеми, що постають перед ними.

В системі професійної освіти мають бути створені умови для якісної професійної підготовки здобувачів освіти, освітній процес нових освітніх технологій інноваційних методів навчання, високий рівень професійної компетентності педагогічних працівників. Професійна компетентність майстрів виробничого навчання відображає необхідний рівень їх практичної та методичної підготовленості, яка забезпечує можливість ефективно реалізовувати свої посадові компетенції, враховуючи сучасні освітні технології та сучасні тенденції розвитку виробничої сфери при підготовці здобувачів освіти за професією кухар, кондитер.

Компетентність – нова одиниця виміру освіченості людини, при цьому увага звернена на результати освіти, в якості яких розглядається не сума заучених знань, умінь, навичок, а здатність діяти самостійно в різних проблемних ситуаціях. Так, у Законі України «Про освіту» термін «компетентність» трактується як сукупність знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначають

здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу освітню діяльність .

Отже, компетентність майстра виробничого навчання базується на його обізнаності у відповідній галузі, використанні сучасних освітніх технологій, методів і засобів навчання, розробці дидактичних матеріалів. Вважаю, що майстер виробничого навчання повинен мати ґрунтовні знання з теорії та методики навчання предмета, володіти технологією організації навчального процесу, вміти розв'язувати різноманітні методичні завдання не тільки стандартні, а й проблемні. Для здійснення професійної діяльності на високому рівні майстру виробничого навчання закладів професійно-технічної освіти необхідний досвід педагогічної діяльності, зокрема й досвід вирішення навчальних методичних завдань.

Література

1. Закон України «Про освіту». Відомості Верховної Ради України, 2017. № 38- 39.
2. Кручек, В. (2020). Аналіз результатів самооцінювання розвитку професійної компетентності майстрів виробничого навчання закладів професійної (професійнотехнічної) освіти. Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції.
3. Шафоростов, О. (2023). Методична компетентність майстрів виробничого навчання закладів професійної (професійно-технічної) освіти: Наукова діяльність як шлях формування професійних компетентностей майбутнього фахівця: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, (с. 168)

Данилік С.М.,

викладач спецдисциплін

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА – ЯК ЗАПОРУКА ЯКІСНОГО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

"Компетентність – міра відповідальності знань, умінь і досвіду осіб певного соціально-фахового статусу реальному рівню складності виконуваних ними завдань".

Професійна компетентність викладача включає в себе знання, вміння, навички та ціннісні орієнтації, що дають змогу ефективно організувати навчальний процес, використовувати сучасні методи викладання та забезпечувати високий рівень навчання здобувачів освіти.

Викладач є не лише носієм знань, а й модератором навчального процесу, орієнтуючись на потреби здобувачів освіти, формує не тільки теоретичні, але й практичні навички. Професійна компетентність викладача визначає якість передачі знань, розвиток критичного мислення, інноваційних підходів і практичних навичок у здобувачів освіти.

Саме однією з проблем сучасного суспільства є потреба його в компетентних, висококваліфікованих фахівцях, конкурентноспроможних на ринку праці.

Педагог учиться все життя. Рівень професійної компетентності педагога – це його знання, вміння, особистий досвід. Бути компетентним означає бути здатним мобілізувати в певній ситуації отримані знання й досвід. Але професійна компетентність педагога потребує постійного розвитку й удосконалення [1].

Ключові компоненти професійної компетентності викладача

- **Знання предметної області:** глибоке розуміння дисципліни та здатність передавати її основи.
- **Методична майстерність:** здатність адаптувати різноманітні методи викладання для досягнення найкращих результатів.

• **Комунікаційні навички:** здатність ефективно спілкуватися зі студентами, створювати сприятливу атмосферу для навчання.

• **Інформаційно-комунікаційні технології:** використання сучасних технологій у процесі навчання для підвищення ефективності засвоєння матеріалу.

Я працюю над методичною проблемою «Інноваційні методи навчання на основі студентоцентризму як запорука якісного формування професійної компетентності здобувачів освіти»

Виховувати компетентного творчого здобувача освіти може лише компетентний і творчий викладач. Підвищенню компетентності педагога сприяє післядипломна освіта, а саме:

- самоосвіта;
- курсова перепідготовка;
- участь у методичній і науковій роботі.

Самоосвіта – це процес свідомої самостійної пізнавальної діяльності, який здійснюється добровільно, планується, керується, контролюється самих педагогом. [2]. Для кожного педагога самоосвіта є об'єктивною потребою. А саме основними напрямками є:

Професійний. Професійна компетентність викладача є динамічним процесом, що потребує постійного оновлення знань, підвищення кваліфікації та освоєння новітніх педагогічних технологій. Предмети, які викладаються є в постійному русі. Їх потрібно вивчати, поглиблювати свої знання, виробляти методику викладання. Наприклад, при викладанні матеріалознавства постійно слідкую за виготовленням нових матеріалів, виробів, конструкцій; новітніми технологіями, їх використання і областю застосування.

Методичний. Практикую розробки комплексно-методичного забезпечення дисциплін і предметів, проведення нетрадиційних уроків з використанням інноваційних технологій. Застосовую кращий досвід викладачів коледжу, беру участь у взаємовідвідуванні уроків, заходів з обміну досвідом, майстер-класів. Виготовляю наочний та дидактичний матеріал.

Інформаційно-комп'ютерний. З впровадженням у сучасне життя інформаційно-комп'ютерних технологій кожен педагог повинен володіти навичками роботи на комп'ютері та використанням комп'ютера в навчальному процесі. Для покращення засвоєння знань мною розроблені презентації уроків з різних дисциплін і предметів, використовую відеоматеріали, тощо, що дає можливість швидко і якісно надати значний об'єм матеріалу.

Особистий. Це інтереси, хобі, якими захоплюються педагоги і звичайно охорона здоров'я. Джерелами освіти з цього напрямку для мене є підручники, ресурси інтернету, участь у роботі методичних об'єднань, семінарів, конференцій, круглих столів, конкурсах, тренінгів, курсах підвищення кваліфікації, що допомагає викладачеві залишатися актуальним і ефективним у своїй професійній діяльності.

Взаємозв'язок професійної компетентності викладача та успішності студентів. Створює умови для розвитку ключових компетенцій у студентів: аналітичного мислення, вміння працювати в команді, лідерських якостей, а також критичного підходу до вирішення проблем. Така педагогічна діяльність стимулює здобувачів освіти до активного саморозвитку та успішного завершення навчання.

Інтеграція інновацій у процесі навчання. Використовую інноваційні підходи до викладання, такі як проєктне навчання, інтерактивні методи, кейс-методи, що дозволяє створювати більш ефективне навчальне середовище. Це сприяє розвитку професійних компетентностей студентів та забезпечує високий рівень підготовки до реальних умов праці.

Психологічна компетентність викладача. В навчальному процесі взаємодію зі студентами, враховую їхні індивідуальні особливості та потреби що є важливим аспектом у формуванні здорового мікроклімату на заняттях та позитивно впливає на результативність навчання.

Висновки

Професійна компетентність викладача є основою успішного формування професійних навичок у студентів. Розвиток компетентностей викладача, його

здатність застосовувати інноваційні методи та ефективно комунікувати з аудиторією безпосередньо впливає на якість підготовки майбутніх фахівців, що є критично важливим для розвитку будь-якої галузі.

Література

1. <https://vseosvita.ua/library/statta-na-temukompetentnij-ucitel-kompetentnij-ucen-99432.html>
2. <https://naurok.com.ua/kompetentnij-vchitel---zaporuka-realizaci-kompetentnisnogo-pidhodu-do-suchasnogo-osvitnogo-procesu-434167.html>

Савчук С. М.
викладач спецдисциплін

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ЯК ЧИННИК ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ БУДІВЕЛЬНИКІВ

Анотація: в даній статті розглядається професійна компетентність викладача будівельних дисциплін, як реальний чинник якості підготовки майбутніх техніків-будівельників.

Ключові слова: *викладач, будівельники, компетентність, навчальний процес.*

Вступ

У системі професійної освіти, зокрема технічного профілю, ключову роль у формуванні конкурентоспроможного фахівця відіграє саме педагог. В умовах впровадження компетентнісного підходу викладач будівельних дисциплін має не лише передавати знання, а й формувати у здобувачів освіти практичні навички, логіку професійного мислення, вміння працювати в команді та приймати відповідальні рішення. Компетентність педагога – це не абстрактне поняття, а реальний чинник якості підготовки майбутніх кваліфікованих робітників і техніків у сфері будівництва.

Основна частина

Компетентнісний підхід передбачає орієнтацію навчального процесу на результат – здатність здобувача освіти застосовувати знання, вміння, навички та цінності в конкретних виробничих умовах. У будівельній галузі це означає:

- розуміння будівельних норм і стандартів;
- вміння читати креслення, виконувати розрахунки;
- здатність працювати з матеріалами, інструментами, сучасним обладнанням;
- усвідомлення ролі охорони праці та екологічної відповідальності.

Таким чином, ефективне викладання будівельних дисциплін вимагає від педагога не тільки фахової підготовки, а й методичної гнучкості, інноваційного мислення та вміння мотивувати студентів до навчання через практику.

У викладача будівельних дисциплін професійна компетентність включає такі компоненти:

- *Фахова* – знання будівельних технологій, нормативно-правової бази, інженерних рішень;
- *Методична* – здатність обирати ефективні форми, методи та засоби навчання, адаптовані до різних категорій здобувачів освіти;
- *Комунікативна* – вміння налагодити конструктивну взаємодію з групою, знижувати рівень конфліктності, мотивувати до навчання;
- *Інноваційна* – готовність до впровадження цифрових технологій, симуляцій, відеоінструкцій, 3D-моделювання;
- *Рефлексивна* – здатність до самоаналізу, постійного вдосконалення своїх професійних якостей.

У моїй власній практиці застосування комбінованих методів – наприклад, поєднання традиційного викладу з демонстрацією відеоматеріалів з будівництва, роботою в програмах AutoCAD та ArchiCAD, створення презентацій, моделюванням технологічних процесів – сприяє не тільки кращому засвоєнню матеріалу, а й розвитку професійної самостійності здобувачів освіти.

Сучасний викладач будівельних дисциплін стикається з низкою викликів:

- Швидка зміна будівельних технологій;
- Необхідність оновлення матеріально-технічної бази;
- Різномірне підготовка здобувачів освіти;

- Обмежений доступ до підвищення кваліфікації.

Для подолання цих викликів важливо:

- Постійно оновлювати знання через фахові курси, семінари, вебінари;
- Залучати роботодавців до формування змісту навчальних програм;
- Використовувати дуальну форму навчання;
- Впроваджувати міжпредметні проєкти – наприклад, спільну роботу студентів над макетом енергоефективного будинку;
- Активно застосовувати онлайн-платформи, цифрові ресурси, віртуальні лабораторії.

Висновок

Компетентний викладач будівельних дисциплін – це не лише джерело знань, а наставник, інноватор і організатор освітнього процесу. Саме його професійна зрілість, здатність до розвитку та адаптації до змін є запорукою того, що компетентнісний підхід не залишиться декларацією, а стане основою підготовки конкурентоспроможних фахівців. В умовах реформування освіти, цифровізації та інтеграції з ринком праці викладач має бути не просто провідником знань, а модератором розвитку особистості здобувача – особистості, готової до професійної діяльності в умовах ХХІ століття.

Література

1. Закон України «Про освіту», 2017.
2. Методичні рекомендації щодо впровадження компетентнісного підходу в професійній освіті. – МОН України, 2020.
3. Коваленко І.О. «Професійна компетентність педагога: виклики і перспективи». – Освітній вісник, 2022.
4. Білан Н.М. «Педагогічна майстерність викладача технічних дисциплін». – Львів: Техосвіта, 2021.

РОЛЬ САМООСВІТИ У ПРОФЕСІЙНІЙ КОМПЕТЕНЦІЇ ВИКЛАДАЧА ІНОЗЕМНИХ МОВ В ЕПОХУ РОЗВИТКУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

У сучасному світі, який стрімко розвивається, самоосвіта викладачів іноземних мов набуває все більшого значення через зростання впливу штучного інтелекту (ШІ). З одного боку, ШІ має потенціал для покращення навчання мови за допомогою персоналізованих планів занять, інтерактивних вправ і автоматизованого оцінювання. З іншого боку, існує занепокоєння, що ШІ може замінити викладачів і зробити їхні ролі другорядними, або навіть зайвими. На даний час, викладачі іноземних мов відіграють вирішальну роль у допомозі студентам, які прагнуть вивчити та опанувати іноземну мову, однак для викладачів це може бути складним завданням і вимагає постійної самоосвіти. Викладачі іноземних мов повинні бути в курсі найновіших методик навчання, технологій і ресурсів, щоб ефективно супроводжувати та підтримувати своїх студентів на шляху вивчення мови.

Щоб забезпечити ефективний процес викладання-навчання, викладачі іноземних мов можуть використовувати наступні методи самоосвіти:

- постійний професійний розвиток: викладачі іноземних мов повинні брати активну участь у можливостях професійного розвитку, таких як семінари, конференції та вебінари, що дають викладачам можливість дізнатися про нові стратегії навчання, результати досліджень та інноваційні технології, які можуть покращити їхнє навчання мови.

- спілкування з освітянами: викладачі іноземних мов повинні активно співпрацювати з іншими освітянами у своїй галузі. Це можна зробити, приєднавшись до професійних мереж, відвідуючи конференції та беручи участь в онлайн-форумах. Завдяки спілкуванню з іншими викладачами мови можна обмінюватися ідеями, ресурсами та отримати цінну інформацію з досвіду своїх колег.

- використання доступних ресурсів: викладачі іноземних мов повинні використовувати різноманітні викладацькі та навчальні ресурси, щоб покращити свої знання та підтримати вивчення мови своїх студентів. Ці ресурси можуть включати підручники, онлайн-платформи для вивчення мови, мультимедійні матеріали та автентичні ресурси, такі як журнали та подкасти.

- розширення лінгвістичних знань: викладачі іноземних мов повинні постійно працювати над удосконаленням власного володіння іноземною мовою. Вони можуть зробити це, регулярно практикуючи говоріння, аудіювання, читання та письмо цільовою мовою.

- взаємодія з лінгвістичними спільнотами: викладачі іноземних мов повинні активно шукати можливості зануритися в спільноту цільової мови. Це може включати участь у програмах мовного обміну, відвідування культурних заходів, спілкування з носіями мови та навіть подорож до країн, де розмовляють цільовою мовою. Залучаючись до спільноти цільової мови, викладачі можуть поглибити своє розуміння мови та культури, що зрештою покращить їхні здібності до викладання.

- будьте в курсі нових методів викладання мови: викладачі іноземних мов повинні бути в курсі останніх досліджень і розробок у методиках викладання мови. Це можна зробити, читаючи наукові журнали, відвідуючи семінари з професійного розвитку та залишаючись на зв'язку з освітньою спільнотою через онлайн-платформи та соціальні мережі.

- пошук можливостей для мовного занурення для подальшого розвитку знання мови та культурного розуміння. Активно займаючись самоосвітою, викладачі іноземної мови можуть постійно вдосконалювати свої педагогічні здібності та підтримувати вивчення мови своїх студентів. Самоосвіта викладачів іноземних мов має важливе значення для їх професійного розвитку та підвищення якості мовного навчання, яке вони надають своїм студентам.

Перебуваючи в курсі сучасних методів навчання мови, викладачі можуть застосовувати інноваційні підходи та стратегії, ефективність яких доведена. Самоосвіта має вирішальне значення для викладачів іноземних мов, оскільки

це дає їм змогу покращити власні знання та навички, що, у свою чергу, сприяє вивченню мови їхніми студентами та її володінню. Постійно займаючись самоосвітою, викладачі іноземних мов можуть краще розуміти труднощі у навчанні своїх студентів і адаптувати свої підходи до викладання для їх ефективного вирішення. Викладачі іноземних мов можуть займатися самоосвітою різними способами, щоб підвищити свої педагогічні здібності та підтримати вивчення мови своїх студентів.

Підсумовуючи, можна сказати, що самоосвіта для викладачів іноземних мов передбачає постійне професійне зростання, активне використання онлайн ресурсів для саморозвитку, таких як веб-сайти, форуми та блоги, присвячені вивченню мови, а також важливо шукати можливості для мовного занурення та культурної взаємодії, бути в курсі останніх досліджень методів викладання мови, використовувати ШІ для персоналізації навчання, автоматизації завдань, створення інтерактивних навчальних середовищ, для надання студентам доступу до автентичних матеріалів та отримання зворотного зв'язку щодо своєї роботи. З огляду на вищезазначене, можемо стверджувати, що самоосвіта викладачів іноземних мов не обмежується вдосконаленням володіння мовою, а постійно доповнюється новими знаннями враховуючи стрімкий розвиток науки і техніки, вона перетворюється на безперервний процес, який охоплює широкий спектр знань, необхідний для ефективного викладання в динамічному світі.

Література

1. Западинська І. (2019) Самоосвіта викладача іноземних мов в умовах інформатизації сучасного суспільства. – Дрогобич: Молодь і ринок №7 (174). С.115-119.

2. Черньонков, Я. О. (2022). Самоосвітня діяльність вчителя іноземних мов як фактор адаптації до індивідуалізації професійної підготовки у ЗВО. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки, (203), 161-164.
<https://doi.org/10.36550/24157988-2022-1-203-161-164>

3. Дроздова В., Рудніцька К., Росквас І. (2023). Інноваційні технології викладання іноземних мов в умовах зростаючого впливу технологій штучного інтелекту на освітні процеси. Академічні візії, випуск 26. С.1-16.
<https://elar.khmnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/fdb7aca2-0b1b-41a3-98d9f9173e129854/content>

4. Жила Г. В. Цифрові технології і викладання іноземних мов. Стратегічні напрямки розвитку науки: фактори впливу та взаємодії: матеріали міжнародної наукової конференції (м. Суми, 22 травня 2020 р.). Суми, 2020. С. 52-53.

5. Хорошайло О.С., Кочергіна С.С. Використання штучного інтелекту для підвищення якості викладання іноземних мов у вищому закладі освіти. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. 2023. № 93. С. 123-127.

Бартошик І.С.,

викладач спецдисциплін

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ЯК ЗАПОРУКА ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

Викладаючи дисципліни в вищому навчальному закладі, ми, викладачі, повинні проявляти гнучкість і нестандартність мислення, вміння адаптуватися до швидких змін умов життя. А це можливо лише за умови високого рівня професійної компетентності, наявності розвинених професійних здібностей. Викладач професійно-технічного навчального закладу має широкі потенційні можливості впливати на формування особистості, світогляду, політичних переконань, настроїв і моралі майбутніх кваліфікованих робітників. Але реалізація цих можливостей залежить в кожному окремому випадку від особистих якостей педагога; реальну роль відіграють його талант, любов до дітей, бажання працювати. Окрім цього, височінь соціального положення професії педагога, її престиж залежить від тієї системи суспільних відносин, у якій він живе і працює.

Професійна компетентність – це характеристика ділових і особистісних якостей фахівця, що відображає рівень знань, умінь, досвіду, достатніх для досягнення мети з певного виду професійної діяльності, а також моральну позицію фахівця.

Компетентність – це сукупність знань і вмінь, необхідних фахівцю для здійснення ефективної професійної діяльності: вміння аналізувати і прогнозувати результати праці, використовувати сучасну інформацію щодо певної галузі виробництва. Компетентність фахівця включає професійні знання, вміння і навички, досвід роботи у певній виробничій галузі виробництва, соціально-комунікативні й індивідуальні здібності особистості, що забезпечують самостійність у здійсненні професійної діяльності.

Важливим завданням в умовах сучасного суспільства є навчити здобувачів освіти вищого навчального закладу користуватися сучасними інформаційними технологіями; для них комп'ютерна техніка повинна стати звичним засобом не лише для розв'язання різноманітних завдань у сфері навчальної діяльності, а й засобом підготовки до життєдіяльності в інформаційному суспільстві, у тому числі й суспільстві знань; засобом формування у молодого покоління умінь самостійного навчання, а також уникати принципів енциклопедизму на користь розвитку критичного підходу до навчального матеріалу і навчання в цілому; засобом формування креативного мислення і цілісного уявлення про навколишній світ.

Стосовно педагогічної діяльності під професійною компетентністю розуміється інтегральна характеристика особистості і професіоналізму педагога, яка визначає його здатність результативно вирішувати професійні задачі, що виникають у педагогічній діяльності у конкретних реальних ситуаціях.

Професійна сфера сьогодні повинна працювати з іншими категоріями – компетенціями. У цьому розумінні професія дає відповідь на те, якою компетентністю повинна володіти людина, або яка ж сфера її компетенції.

Тому можна сказати, що професійна сфера оперує компетенціями, а освіта – знаннями, вміннями, навичками.

Професійна компетентність викладача обумовлює його педагогічну майстерність. На думку А.С. Макаренка, педагогічна майстерність – це знання особливостей педагогічного процесу, уміння побудувати і привести у рух. За глибокими переконанням А.С. Макаренка, оволодіти педагогічною майстерністю може кожен педагог за умови цілеспрямованої роботи над собою. Вона формується на основі практичного досвіду. Проте не кожний досвід стає джерелом професійної майстерності. Таким джерелом є лише педагогічна діяльність, осмислена з точки зору суті, цілей і технологій, сплав особистісноділових якостей і професійної компетентності педагога.

Однією із основних умов реалізації компетентнісного підходу у професійній підготовці здобувачів освіти училища чи коледжу є практична готовність викладача. Зміст практичної готовності викладача виражається у зовнішніх (предметних) вміннях, тобто в діях, які можна спостерігати. До них належать організаторські і комунікативні уміння. Нагадаю, що організаторська діяльність викладача забезпечує залучення здобувачів освіти до різних видів діяльності й організацію діяльності колективу, яка перетворює його із об'єкта в суб'єкт виховання. Мобілізаційні вміння викладача обумовлені привертанням уваги здобувачів освіти і розвитком у них стійких інтересів до навчання, праці та інших видів діяльності; формування потреби у знаннях, праці, інших видах діяльності; озброєння здобувачів освіти навичкам навчальної роботи; формування в здобувачів освіти активного, самостійного і творчого ставлення до явищ навколишнього середовища шляхом створення спеціальних ситуацій для прояву вихованцями моральних вчинків.

Інформаційні уміння пов'язані не тільки з безпосереднім викладанням навчальної інформації, а й з методами її отримання та обробки. Серед них – уміння і навички роботи з друкованими джерелами і бібліографування, уміння здобувати інформацію з інших джерел і переробляти її відповідно до цілей і завдань педагогічного процесу.

Навчання на основі новітньої матеріально-технічної бази, застосування сучасних тренажерів, використання спеціального програмного забезпечення сприяють швидкому оволодінню професією. Застосування сучасних тренажерів з опрацювання основних прийомів і вмінь дає змогу швидко оволодіти прийомами та професійними вміннями без використання паливно-мастильних матеріалів, вартісних будівельних матеріалів, електроінструмента та продовжують моторесурс машин та механізмів. При успішному відпрацюванні вправ на тренажерах здобувачу освіти необхідно мінімум часу, пального, інших розхідних матеріалів для освоєння діючих машин та устаткування. Сучасне програмне забезпечення зможе моделювати різні технологічні процеси, виробничі ситуації, проблемні моменти, що сприятиме і допомагатиме здобувачу освіти логічно правильно, технологічно вірно, з дотриманням норм і стандартів виконувати роботу (випускати продукт), при цьому дотримуватись всіх вимог охорони праці та виробничої санітарії.

ВИСНОВКИ:

Професійна компетенція викладача, потреба у знаннях здобувачів освіти, новітня матеріально-технічна база навчального закладу, сучасне програмне забезпечення навчального процесу дають змогу проводити підготовку конкурентоспроможних робітників на ринку праці в умовах сьогодення.

Аналіз світових тенденцій у галузі професійно-педагогічної освіти засвідчує зростання вимог до педагогічного професіоналізму і особистих якостей викладача.

Маючи достатні навички роботи на комп'ютері і професійний досвід, викладач формує у себе здатність розробляти власні електронні продукти, адже саме вони відображають бачення викладача щодо викладання конкретного предмета і дають можливість формувати базу педагогічного професійного досвіду.

Процес навчання за останні роки змінився – він насичений тестовими завданнями. Випускники загальноосвітніх навчальних закладів проходять

незалежне оцінювання. Змінюється сама система проведення оцінювання знань і вмінь здобувачів освіти, а також ставлення до цього процесу.

Тому викладачі повинні мати здатність здійснювати: моніторинг; проміжне діагностування; електронне тестування; прогнозування тощо.

Така система відслідковування успішності навчання буде взаємовигідною як для викладача, так і для здобувача освіти.

Матюк Н.Л.,

майстер виробничого навчання

СУЧАСНІ МЕТОДИ ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

Завданням сучасної професійної (професійно-технічної) освіти є підготовка конкурентоздатного фахівця, котрий зможе швидко адаптуватися в умовах безперервної модернізації сучасного життя. Підготовка фахівця кулінарного профілю має бути зорієнтована на те, щоб робітник не лише володів базовими знаннями і навичками, а й відстежував новітні тенденції у сфері ресторанного господарства, був здатен до безперервної самоосвіти, вмів працювати в команді, був винятково зібраний і відповідальний, приймав нестандартні рішення.

Основною формою організації навчання був і залишається урок. Не секрет, що окремі уроки є досить ефективними: здобувачі освіти нашого коледжу встигають виконати чимало завдань, засвоюють нову інформацію, із захватом підходять до виконання поставлених задач і відкритті до сприйняття нової інформації. А як досягти такої віддачі, як організувати навчальний процес – це вже завдання педагога, котрий має вміло мотивувати вихованців, організувати роботу на уроці, запропонувати завдання, котрі відповідатимуть рівню знань та вмінь здобувачів освіти. Отож, розглянемо, які фактори можуть мотивувати здобувача освіти й активізувати його роботу на уроці: я як майстер в/н маю сприяти тому, що здобувач освіти вільно висловлював свою думку (не має боятися помилятися), приймав рішення, а не тільки виконував

алгоритмічну послідовність дій; вчити здобувача освіти ставити запитання і таким чином сприяти розвитку пізнавального інтересу; вчити роботи в команді: розподіляти обов'язки, досягати компромісу; ставити проблемне завдання і підводити здобувачів освіти до пошуків шляхів його вирішення.

Успіх виробничого навчання залежить не тільки від правильного визначення його мети і змісту, а й від засобів досягнення цієї мети, тобто від методів виробничого навчання .

Методи навчання – спосіб досягнення навчальної мети, система послідовних, взаємопов'язаних дій майстра в/н й здобувачів освіти, які забезпечують засвоєння змісту освіти .

Таким чином ми підходимо до того, що на уроці має бути своєрідна цікавинка, яка заінтригує здобувача освіти, активізуватиме його пізнавальну діяльність і сприятиме покращенню ефективності роботи на уроці.

Досить ефективним є застосування на уроках виробничого навчання мультимедійних засобів, адже використання наочності – дуже ефективний прийом як на уроках теоретичної, так і професійно-практичної підготовки. Мультимедійні засоби навчання дозволять демонструвати навчальні фільми, презентації, майстер-класи, фрагменти кулінарних реаліті-шоу та престижних кулінарних конкурсів. Це сприяє більш ефективному сприйняттю значного обсягу матеріалу.

Особлива роль у навчальному процесі відводиться презентаціям. Подання інформації через презентацію дає змогу реалізувати міжпредметні зв'язки на уроці.

Навчальний фільм – не менш дієвий метод викладу інформації. Водночас самостійне створення відеоролика здобувачем освіти – це дієвий спосіб закріпити і продемонструвати набуті знання і вміння. Ця робота тривала і вимагає окрім професійних знань та вмінь ще й навичок роботи з комп'ютерними програмами і не тільки. Але водночас такі завдання розвивають творчі здібності дитини, вчать її не тільки виконувати, а й коментувати власні дії, а комунікативні компетентності для кухаря дуже

важливі, оскільки кухар зазвичай є командним гравцем і йому доведеться працювати в колективі. Процес створення відеосюжетів здобувач освіти узгоджує з викладачем предметів професійно-теоретичної підготовки, майстром виробничого навчання, котрі на проміжних етапах вносять корективи. З часом це може бути абсолютно самостійна робота здобувача освіти.

На особливу увагу заслуговує майстер-клас. Майстер-клас – це не лише «показовий виступ» перед аудиторією. Процес приготування страв та кулінарних виробів безпосередньо перед здобувачами освіти дозволяє більш детально показати певні етапи роботи над стравою, а живий коментар кухаря дає можливість учням поставити запитання, що у свою чергу, дозволить засвоїти тонкощі певних процесів. Майстер-класи демонструють і етапи роботи і подачу страви. А розповідь кухаря-професіонала дасть додаткову інформацію про історію виникнення страви, про особливості певних видів устаткування, інвентарю, посуду. Якщо ж на урок запрошений кухар, котрий уже має чималі досягнення в кулінарії, це окреслить перед здобувачами освіти шлях професійного вдосконалення, сприятиме прагненню до кар'єрного зростання.

ВИСНОВОК: Одже, усі згадані методи сприятимуть тому, що уроки виробничого навчання будуть більш ефективними та результативними.

Література

- 1.Іваськів О. Ф. На допомогу майстру виробничого навчання. Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2013. 344 с.
- 2.Професійна освіта: Словник укл. С. У. Гончаренко. За ред. Н. Г. Ничкало. К.: Вища шк., 2000. 380 с.

Шмаль В.М.,

викладач спецдисциплін

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА

Однією з проблем сучасного суспільства є потреба його в компетентних, висококваліфікованих фахівцях, конкурентноспроможних на ринку.

Професійна некомпетентність – це колосальний недолік, оскільки виховати компетентного творчого здобувача освіти може лише компетентний і творчий викладач.

Тому щоб бути компетентним, потрібно постійно самовдосконалюватись, підвищувати рівень своїх знань (наприклад: читати фахові видання, підручники, проходити курси підвищення кваліфікації, брати участь в методичних об'єднаннях і т.д.). Самоосвіта – це процес свідомої пізнавальної діяльності, який здійснюється добровільно, планується, керується, контролюється самим викладачем. Для викладача самоосвіта та професійне зростання є об'єктивною потребою.

До самоосвіти можна віднести такі напрямки:

1. Професійний, з кожним роком збільшується кількість нових програм які необхідно вивчати спочатку викладачу, щоб потім була можливість донести їх здобувачам освіти, і тим самим підвищити рівень професійної компетентності як самого себе так і в подальшому здобувача освіти.
2. Психолого-педагогічний, вміння взаємодіяти як з здобувачами так і їх батьками, а також особливу увагу приділяти інклюзивному навчанні.
3. Методичний, оскільки наука не стоїть на місці, а постійно вдосконалюється, тому необхідно постійно оновлювати свої методичні видання (конспекти лекцій, методичні рекомендації та інше).
4. Інформаційно-комп'ютерний, з впровадженням у повсякденне життя інформаційно-комунікаційних технологій викладач повинен сам оволодіти навичками роботи на комп'ютері та навичками використання комп'ютера у навчальному процесі. Це і друк методичних видань, і створення презентацій, підбір відеоматеріалу для уроків, створення тестових завдань на різних платформах, проходження курсів підвищення кваліфікації, участь у конференціях і т.д.

Досить важливо бути компетентним в своїй справі. При викладанні такої дисципліни як Інформаційні системи і технології в обліку знання комп'ютера обов'язкові. Тому що при вивченні цієї дисципліни здобувачі освіти усі

практичні роботи та навчальну практику виконують на комп'ютері: а саме робота в програмах Microsoft Excel і BAS Бухгалтерія.

Microsoft Excel - провідна програма для роботи з електронними таблицями та потужний інструмент для візуалізації й аналізу даних. За допомогою даної програми зручно виконувати повсякденні задачі, наприклад складати бюджет, вести список адрес або справ, проводити розрахунки за формулами, представляти дані у вигляді діаграм, структурувати дані, робити вибірку з великих таблиць, створювати консолідовані таблиці та інше.

BAS Бухгалтерія – це спеціалізована програма для автоматизації бухгалтерського обліку в Україні. Основні можливості даної програми: облік господарських операцій, формування податкової звітності, облік основних засобів, ТМЦ, послуг, автоматичне формування проводок, облік зарплати в спрощеному вигляді.

Тому, на мою думку, компетентний педагог повинен доступно викладати навчальний матеріал, правильно будувати процес передачі навчальної інформації, використовуючи різні методи їх поєднання, виразно і доступно формулювати питання, ефективно використовувати технічні засоби навчання, електронно-обчислювальну техніку, засоби наочності, у випадку необхідності оперативно змінювати логіку і спосіб викладу матеріалу.

Література

1. <https://repetitor.org.ua/metodi-navchannya-pro-yaki-maye-znati-kozhniy-vikladach-klasifikatsiya-metodiv-navchannya>
2. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/719961/1/%D0%BC%D0%BE%D1%80.-%D0%B5%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96%20%D0%BE%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%20%20%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BA%D1%83%20%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D0%B0%20%28%D0%B2%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%83%D0%BF%29-%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B8%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%20%281%29.pdf>

Домальчук С.В.,

викладач загальноосвітньої підготовки

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ВИКЛАДАЧ ІСТОРІЇ – ЗАПОРУКА РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ У ВИКЛАДНІЙ ІСТОРІЇ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Сучасна освітня парадигма вимагає від нас, педагогів, переосмислення ролі вчителя історії. У центрі цього процесу стоїть компетентісний викладач, який не лише передає знання, а й формує в учнів ключові компетентності, необхідні для успішної самореалізації в сучасному світі.

Компетентісний підхід в освіті передбачає орієнтацію на результат навчання, який виражається у здатності учнів застосовувати набуті знання, уміння та ставлення в реальних життєвих ситуаціях. Це інтегративний підхід, що поєднує знання, навички та цінності, спрямований на формування особистості, здатної до критичного мислення, творчості та самостійного навчання протягом усього життя.

Викладач історії відіграє ключову роль у впровадженні компетентісного підходу. Він має бути не лише носієм знань, а й фасилітатором навчального процесу, який створює умови для активного пізнання, критичного осмислення та практичного застосування історичних знань. Компетентісний викладач сприяє розвитку в учнів таких компетентностей:

- критичне мислення: аналіз історичних подій, оцінка джерел, формування власної точки зору;
- комунікативні навички: участь у дискусіях, презентація власних досліджень;
- інформаційна грамотність: пошук, обробка та інтерпретація історичної інформації з різних джерел.
- громадянська відповідальність: усвідомлення ролі історії у формуванні національної ідентичності та громадянської позиції.

Для ефективного формування компетентностей викладач історії має використовувати сучасні методи та форми роботи:

- проєктна діяльність: сприяє розвитку дослідницьких навичок та вмінню працювати в команді.
- інтерактивні методи: дискусії, дебати, рольові ігри, що стимулюють активну участь учнів у навчальному процесі.
- робота з історичними джерелами: аналіз документів, карт, статистичних даних для розвитку критичного мислення.
- використання інформаційно-комунікаційних технологій: створення презентацій, відео, віртуальних екскурсій для підвищення мотивації та зацікавленості учнів.

Компетентнісний викладач історії постійно працює над своїм професійним розвитком:

- самоосвіта: ознайомлення з новими методиками, участь у вебінарах, читання фахової літератури.
- педагогічна рефлексія: аналіз власної діяльності, виявлення сильних та слабких сторін, пошук шляхів удосконалення.
- співпраця з колегами: обмін досвідом, участь у методичних об'єднаннях, спільне планування уроків.

Компетентнісний підхід у викладанні історії сприяє формуванню в учнів необхідних для життя компетентностей, таких як критичне мислення, комунікативні навички, інформаційна грамотність та громадянська відповідальність. Реалізація цього підходу можлива лише за умови наявності компетентнісного викладача історії, який постійно вдосконалює свої професійні навички, впроваджує сучасні методи навчання та створює умови для активного пізнання учнями історії.

Особливість компетентнісного підходу полягає в тому, що він орієнтований не лише на формування предметних знань, а й на розвиток міжпредметних і ключових компетентностей. У викладанні історії важливо інтегрувати знання з географії, правознавства, літератури, етики та інших дисциплін.

Наприклад, вивчаючи події Другої світової війни, учні можуть аналізувати:

географічні карти бойових дій (міжпредметна з географією), літературні твори про війну (міжпредметна з літературою), юридичні аспекти воєнних злочинів (міжпредметна з правознавством). Такий підхід поглиблює розуміння історичних процесів, розвиває навички комплексного аналізу та сприяє формуванню цілісної картини світу.

Одним із ключових завдань викладання історії є формування активної громадянської позиції. Історія — це не лише хронологія подій, а й ціннісне осмислення дій і рішень окремих людей та суспільств. Компетентнісний викладач історії сприяє: вихованню толерантності до різних культур і поглядів, усвідомленню важливості демократичних цінностей, розвитку здатності до участі в громадському житті.

Через вивчення історичних помилок і досягнень учні вчаться цінувати мир, свободу, справедливість. Обговорення історичних постатей і явищ допомагає виховувати моральні орієнтири сучасного громадянина. У сучасному динамічному світі викладач історії стикається з низкою викликів:

- потік дезінформації: учні часто стикаються з недостовірними джерелами в інтернеті, тож викладач має навчити їх перевіряти факти, бути медіаграмотними.

- інтерес до предмету: необхідно мотивувати учнів, демонструючи актуальність історичних знань.

- військові дії в країні: викладач має делікатно й патріотично працювати з темами війни, формувати історичну пам'ять.

Проте разом із цим відкриваються і нові перспективи. Інтерактивні онлайн-ресурси дають змогу урізноманітнити форми навчання. Глобальні освітні ініціативи дозволяють інтегрувати вітчизняну історію в контекст світових подій. Освітні платформи (наприклад, інтерактивні карти, відеолекції, цифрові архіви) дають можливість ефективніше працювати з джерелами.

Важливо навчити учнів працювати з історичними джерелами, порівнювати погляди, шукати докази. Це формує вміння: аналізувати і порівнювати факти,

виділяти головне, будувати логічні висновки, працювати в команді, готуючи проєкти чи міні-дослідження. Такий підхід є основою компетентнісного навчання, де учень не є пасивним слухачем, а стає дослідником, аналітиком, мислителем.

Компетентнісний підхід змінює суть навчального процесу: з передачі знань він перетворюється на формування особистості, готової до викликів сучасного життя. Компетентнісний викладач історії — це педагог нового покоління, який: володіє сучасними методиками, вміє навчати через діяльність, здатен надихати своїм прикладом.

Майбутнє нашої освіти — у руках таких вчителів. А історія, як наука про минуле, стає інструментом формування відповідального, свідомого громадянина.

ЗМІСТ

1. Лопухович Н.В.

ПСИХОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА.....3

Кравчик Л.М.

РОЛЬ КОМПЕТЕНТНОГО ПЕДАГОГА-ФІЛОЛОГА В УСПІШНІЙ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ.....8

3. Деміх І.В.

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ЯК ЗАПОРУКА ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ.....12

4. Оласюк В.С.

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН «ЕКОНОМІКА БУДІВНИЦТВА» ТА «ЦІНОУТВОРЕННЯ В БУДІВНИЦТВІ».....21

5. Шмаль О.Ф.

КОМПЕТЕНТНИЙ ВИКЛАДАЧ: ІНСТРУМЕНТИ ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ.....24

5. Муха Н.В.

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ.....27

7. Данилік С.М.

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА – ЯК ЗАПОРУКА ЯКІСНОГО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ.....30

8. Савчук С.М.

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ЯК ЧИННИК ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ БУДІВЕЛЬНИКІВ.....33

9. Смокович О.П.

РОЛЬ САМООСВІТИ У ПРОФЕСІЙНІЙ КОМПЕТЕНЦІЇ ВИКЛАДАЧА ІНОЗЕМНИХ МОВ В ЕПОХУ РОЗВИТКУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ.....36

10. Бартошик С.І.

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ЯК ЗАПОРУКА ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ.....39

11. Матюк Н.Л.

СУЧАСНІ МЕТОДИ ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ.....43

12. Шмаль В.М.

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА.....45

13. Домальчук С.В.

**КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ВИКЛАДАЧ ІСТОРІЇ – ЗАПОРУКА РЕАЛІЗАЦІЇ
КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ У ВИКЛАДННІ ІСТОРІЇ У СУЧАСНОМУ
ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ.....48**